

terprises]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu im. I. I. Mechnikova*, vol. 22, is. 1 (2017): 63-66. http://visnyk-onu.od.ua/journal/2017_22_1/15.pdf

Kukukina, I. G., and Klimova, S. V. *Metody ekonomicheskoy otsenki ustoychivosti razvitiya predpriyatiya* [Methods for the Economic Assessment of the Sustainability of Enterprise Development]. Moscow: INFRA-M, 2018.

Kwieciński, M. "Zarządzanie Bezpieczeństwem Działalności Przedsiębiorstwa – Zarys Problematyki". *Prace Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości z siedzibą w Wałbrzychu*, vol. 39, no. 3 (2016): 283-296. http://82.177.204.10/gfx/pwskrosno/pl/defaultopisy/1155/4/1/9_miroslaw_kwiecinski_zarzadzanie_bezpieczenstwem_dzialalnosci_przedsiębiorstwa_zarys_problematyki.pdf

Lyshenko, M. O. "Analiz finansovoi stiiikosti pidpriemstva yak elementu zabezpechennia finansovoi stabilnosti roboty pidpriemstva" [Analysis of Financial Stability of the Enterprise as a Element to Provide Financial Stability of the Business of the Enterprise]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 2 (2018): 49-57.

Vasyliuk, M., and Shkromyda, V. "Neobkhdnist analizu finansovoi stiiikosti pidpriemstva zadlia zabezpechennia stabilnosti yoho funktsionuvannia" [A Necessity of Analysis of Financial Firmness of Enterprise in the Direction of Providing of Stability of its Functioning]. *Ekonomichniy analiz*, vol. 2, no. 11 (2012): 79-82.

Wyřębek, H. "Narzędzia wspomagające proces zarządzania wiedzą i bezpieczeństwem ekonomicznym w organizacji". *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Seria "Administracja i Zarządzanie"*, no. 105 (2015): 227-240. https://repozytorium.uph.edu.pl/bitstream/handle/11331/572/Wyrebek_Narzedzia_wspomagajace_proces_zarzadzania_wiedza.pdf?sequence=1

Yendovitskaya, A. V., and Volkova, T. A. "Finansovaya ustoychivost kak faktor ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya" [Financial Stability as a Factor in the Economic Security of an Enterprise]. *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta inzhenernykh tekhnologii*, no. 3 (2015): 258-262.

УДК 65.012

JEL: D21; D24; D81; G31; G32

ВИЗНАЧЕННЯ СУТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА» ТА ЗАГРОЗ ДЛЯ НЕЇ

©2021 ГАЙДУКОВ М. О., ШУМІЛО О. С.

УДК 65.012

JEL: D21; D24; D81; G31; G32

Гайдуков М. О., Шуміло О. С. Визначення суті поняття «фінансова безпека підприємства» та загроз для неї

Досліджено суть поняття «фінансова безпека підприємства» та загроз для неї; наведено їх класифікацію. За результатами компаративного аналізу визначень науковців щодо понять «фінансова безпека підприємства» та «загрози фінансовій безпеці підприємства» надано їх авторські визначення. Фінансова безпека підприємства розглядається як інструмент, що забезпечує стійкість і захищеність підприємства в процесі реалізації стратегії свого розвитку від внутрішніх та зовнішніх факторів, чинників і загроз у поточному періоді діяльності та в перспективі. Загроза є перебігом подій зовнішнього чи внутрішнього характеру, що впливає на фінансовий стан підприємства та несе за собою наслідки різного ступеня важкості, вирішення яких потребуватиме фінансових, часових, трудових затрат. За результатами дослідження наукових визначень щодо суті фінансової безпеки підприємства виділено деякі особливості. Фінансова безпека підприємства розуміється авторами як: складова, яка дає змогу обирати та впроваджувати фінансову стратегію; здатність підприємства самостійно розробляти та проводити фінансову стратегію; результат керованих процесів, що забезпечує набуття певною мірою його фінансової свободи; стан захищеності фінансових інтересів підприємства; фінансовий стан підприємства; здатність до створення та підтримки на підприємстві фінансових умов; стан фінансової захищеності та забезпеченості бізнес-процесів. Наведено та розглянуто авторську класифікацію загроз за рядом ознак і видів: за місцем виникнення, за видом системи походження, за ступенем втрат, за можливістю прогнозування, за перспективою впливу, за сталістю впливу, за наслідками впливу, за фактом впливу, за суб'єктами загроз, за типом катастроф. Дослідження суті фінансової безпеки підприємства та загроз для неї показало складність і різноманітність цих понять. Про це свідчить розгалужений спектр визначень, кожне з яких має свої особливості. Також слід зазначити відсутність єдиної класифікації загроз фінансовій безпеці.

Ключові слова: фінансова безпека, підприємство, загрози, класифікація.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-87-93>

Табл.: 2. Бібл.: 14.

Гайдуков Микола Олександрович – магістрант кафедри економіки та бізнесу, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61000, Україна)

E-mail: gaidukov_mykola@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2019-600X>

Шуміло Ольга Станіславівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та бізнесу, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61000, Україна)

E-mail: Olgashumilo0614@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0574-248X>

UDC 65.012

JEL: D21; D24; D81; G31; G32

Haidukov M. O., Shumilo O. S. Defining the Essence of the Concept of "Financial Security of Enterprise" and Threats to It

The essence of the concept of «financial security of enterprise» and threats to it is researched; their classification is provided. According to the results of a comparative analysis of the scholars' definitions regarding the concepts of «financial security of enterprise» and «threats to the financial security of enterprise», the authors' own definitions are presented. Financial security of enterprise is considered as an instrument that ensures the sustainability and security of enterprise in the process of implementing its development strategy from the internal and external factors, threats both in the current period of activity and in the future. A threat is a course of events of an external or internal nature, which affects the financial condition of enterprise and entails consequences of varying degrees of severity, the solution of which will require financial, time, labor costs. According to the results of the study of scientific definitions on the essence of financial security of enterprise, some features are allocated. Financial security of enterprise is understood by the authors as: a component that allows choosing and implementing a financial strategy; the ability of enterprise to independently develop and conduct a financial strategy; the result of managed processes, which ensures the acquisition to some extent of its financial freedom; the state of protection of financial interests of enterprise; the financial condition of enterprise; the ability to create and maintain financial conditions at the enterprise; the status of financial security with the ensured business processes. The authors' own classification of threats according to a number of signs and types is suggested and considered: by the place of origin, by the type of origin system, by the degree of losses, by the possibility of forecasting, by the prospect of impact, by the stability of influence, by the consequences of influence, by the fact of influence, by the threat subjects, by the type of disasters. The research of the essence of financial security of enterprise and threats to it has displayed the complexity and diversity of these concepts. This is evidenced by an extensive range of definitions, each of which has its own characteristics. It should also be noted the absence of a unified classification of threats to financial security.

Keywords: financial security, enterprise, threats, classification.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 14.

Haidukov Mykola O. – Graduate Student of the Department of Economics and Business, Kharkiv National University of Construction Engineering and Architecture (40 Sumska Str., Kharkiv, 61000, Ukraine)

E-mail: gaidukov_mykola@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2019-600X>

Shumilo Olha S. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor, Department of Economics and Business, Kharkiv National University of Construction Engineering and Architecture (40 Sumska Str., Kharkiv, 61000, Ukraine)

E-mail: Olgashumilo0614@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0574-248X>

Сучасний стан розвитку світової економіки, нестабільність розвитку економіки України, що викликана політичними, соціальними, демографічними, економічними, фінансовими чинниками, протиправна діяльність, яка проводиться окремими суб'єктами, законодавча незахищеність підприємців тощо призводять до необхідності забезпечення економічної та фінансової безпеки підприємств.

Однією з умов забезпечення фінансової безпеки підприємства є визначення її загроз, які мають вплив на господарську діяльність підприємства в поточному періоді й у перспективі.

Вивченню та класифікації загроз фінансовій безпеці підприємства присвячені наукові праці: Бланка І. О., Цвайг Х. І., Галайко Н. В., Підхомного О. М., Микитюк Н. О., Вознюк І. П., Васькової Ю. І., Васильціва Т. Г., Єрмошенко М. М., Орлова П. І., Кириченко О. А., Кім Ю. Г., Сідак В. С., Орлової В. В., Тамбовцева В. Л., Бандурки О. М. та ін. Але, незважаючи на велику кількість досліджень у цій сфері, в науці не існує єдиної класифікації загроз фінансовій безпеці підприємства, що спонукає до подальших досліджень.

Мета статті полягає в дослідженні суті поняття «фінансова безпека підприємства» та наведенні класифікації загроз для неї з урахуванням особливостей сучасних економічних змін у зовнішньому середовищі.

У процесі своєї господарської діяльності, для забезпечення її постійності та безперервності, підприємство має забезпечувати безпеку своїх систем: кадрової, фінансової, технічної, технологічної, інфор-

маційної, правової, комерційної, екологічної, інформаційної, управлінської. Усі системи підприємства пов'язані між собою та мають прямий або опосередкований вплив одна на одну. Дослідники-теоретики та практики відзначають серед перерахованих пріоритетною саме фінансову систему, оскільки вона забезпечує можливість реалізації основних завдань інших систем на всіх стадіях.

У результаті компаративного аналізу визначень науковців щодо фінансової безпеки підприємства можна стверджувати, що не існує єдиного наукового підходу до розуміння фінансової безпеки підприємства. Розглянемо ряд визначень поняття «фінансова безпека підприємства», наданих різними науковцями (табл. 1).

Наведені визначення фінансової безпеки підприємства показують особливість, різносторонність і розгалуженість підходів до її вивчення.

Узагальнюючи досліджені підходи, можемо надати авторське визначення фінансової безпеки підприємства. Так, *фінансова безпека підприємства* є інструментом, що забезпечує стійкість і захищеність підприємства, в процесі реалізації стратегії свого розвитку, від внутрішніх і зовнішніх факторів, чинників і загроз у поточному періоді діяльності підприємства та в перспективі.

Разом із поняттям фінансової безпеки підприємства невід'ємним є поняття загроз. Наукова економічна література, дослідження та праці вчених дає

Особливості наукових визначень фінансової безпеки підприємства

Автор(-и), джерело	Визначення	Особливість
Л. С. Крючко [1]	Основна складова економічної безпеки підприємства, яка дає змогу забезпечити його фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність; допомагає визначити внутрішні та зовнішні небезпеки й загрози діяльності підприємства та подолати їх; має кількісне та якісне вираження й дає змогу самостійно обирати та впроваджувати фінансову стратегію	Складова, яка дає змогу обирати та впроваджувати фінансову стратегію
Ю. Б. Кракос, Р. О. Разгон [2]	Суть фінансової безпеки підприємства полягає в здатності підприємства самостійно розробляти та проводити фінансову стратегію, відповідно до цілей корпоративної стратегії, в умовах невизначеного та конкурентного середовища	Здатність підприємства самостійно розробляти та проводити фінансову стратегію
О. М. Ляшенко [3]	Результат керованих процесів досягнення фінансових цілей управління економічною безпекою підприємства, що забезпечує набуття певної міри його фінансової свободи в межах наявних об'єктивних і суб'єктивних обмежень	Результат керованих процесів, що забезпечує набуття певної міри його фінансової свободи
Я. І. Мулик [4]	Стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, який забезпечує його самозбереження та розвиток у поточній і стратегічній перспективах	Стан захищеності фінансових інтересів підприємства
Є. П. Картузов [5]	Такий фінансовий стан підприємства, який характеризується, по-перше, збалансованістю та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію його фінансових інтересів, місії та завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи	Фінансовий стан підприємства
Г. Т. П'ятницька, І. В. Федулова [6]	Здатність до створення та підтримки на підприємстві таких фінансових умов, в яких вплив на підприємство як зовнішніх факторів, так і внутрішніх чинників не призводить до процесів, що є негативними з точки зору фінансового забезпечення діяльності, розвитку підприємства та дозволяє сформувати його стійкий фінансовий стан, який необхідний для досягнення поставлених цілей	Здатність до створення та підтримки на підприємстві фінансових умов
С. В. Мішина, О. Ю. Мішин [7]	Стан фінансової захищеності та забезпеченості бізнес-процесів, що сприяє запобіганню або попередженню внутрішніх і зовнішніх фінансових загроз і дозволяє забезпечити стабільне функціонування та розширене відтворення з мінімальними фінансовими втратами для підприємства	Стан фінансової захищеності та забезпеченості бізнес-процесів

Джерело: узагальнено авторами.

розгалужений спектр визначень цього поняття. Розглянемо декілька з них:

- ✦ загроза – це такий розвиток подій, дія (бездіяльність), у результаті яких з'являється ймовірність порушення нормального функціонування підприємства та недосягнення ним своїх цілей [8];
- ✦ загроза – це наявне чи потенційно можливе явище або чинник, яке створює небезпеку для реалізації фінансових інтересів підприємства [9];
- ✦ загроза – це зовнішні та внутрішні потенційно можливі або реальні події, процеси, обставини або дії осіб, навмисні або ненавмисні, що призводять до втрати власного капіталу

підприємства або виникнення умов його банкрутства [10];

- ✦ загроза – це події, які спричиняють шкоду або порушення нормального функціонування підприємства та, як наслідок, є причиною збитків та які виникають під дією певних чинників (зовнішніх і внутрішніх), тому потребують комплексу заходів з боку підприємства для їх нейтралізації та усунення [11];
- ✦ загроза – це сукупність умов, процесів, факторів, що перешкоджають реалізації пріоритетних фінансових інтересів підприємства [12];
- ✦ загроза – це потенційні або реальні дії фізичних чи юридичних осіб, що порушують стан

захищеності суб'єкта підприємницької діяльності та здатні призвести до припинення його діяльності або до фінансових й інших втрат [13].

Значна кількість визначень поняття «загрози» свідчить про важливість розуміння сутності проблеми та необхідності його досконалого вивчення та класифікації.

Розглянемо класифікацію загроз за різними критеріями та видами (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація загроз фінансовій безпеці підприємства за критеріями та видами

Ознака	Загрози
За місцем виникнення	– Зовнішні; – внутрішні
За видом системи походження	– Кадрові; – виробничі; – правові; – інформаційно-аналітичні; – логістичні; – енергетичні
За ступенем втрат	– Збиткові; – які нівелюють вигоду
За можливістю прогнозування	– Придатні до прогнозування; – не придатні до прогнозування
За перспективою впливу	– Короткострокові; – середньострокові; – довгострокові
За сталістю впливу	– Постійно діючі; – тимчасової дії
За наслідками впливу	– Важкі наслідки; – значні наслідки; – незначні наслідки
За фактом впливу	– Реальні; – опосередковані; – номінальні
За суб'єктами загроз	– Загрози з боку кримінальних структур; – загрози з боку конкурентів; – загрози з боку контрагентів; – загрози з боку власних працівників; – загрози з боку держави; – форс-мажорні загрози
За типом катастроф	– Природні; – техногенні; – такі, що не залежать від катастроф

Джерело: узагальнено авторами за [7; 12;14].

Охарактеризуємо загрози фінансовій безпеці підприємства за визначеними критеріями.

За перспективою впливу визначимо три види загроз. До загроз короткострокового впливу слід

відносити загрози, що мають мінімальні (незначні) наслідки для фінансової безпеки підприємства та можуть бути вирішені з мінімальними затратами. Загрози середньострокового впливу мають значні наслідки для фінансової безпеки підприємства, можуть спричинити значні збитки та призвести до великих втрат у майбутньому. Ліквідація наслідків такого виду загроз потребують значних фінансових, трудових, матеріальних і часових витрат. Загрози довгострокового впливу можна охарактеризувати як такі, що спричиняють значні витрати підприємства, втрати майбутньої вигоди. Ліквідація наслідків таких загроз займе великий проміжок часу, потребуватиме великих фінансових витрат у довгостроковій перспективі.

Розглядаючи підприємство як відокремлений структурований об'єкт, науковці у своїх дослідженнях доводять наявність розгалужених і взаємопов'язаних систем, що забезпечують його діяльність: фінансова, кадрова, технологічна, технічна, правова, інформаційна.

Так, загрози фінансовій безпеці підприємства з боку кадрової системи полягають у найманні на роботу некваліфікованого персоналу, встановленні обов'язком виконання завдань, непридатних кваліфікації/освіті персоналу тощо. Такі дії призводять до браку, порушень технології, помилок під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, реалізації товарів та, відповідно, до фінансових втрат. Єдиний спосіб упередити негативний вплив таких загроз – це провадження коректної кадрової політики на підприємстві з боку керівництва та власників.

Технічна та технологічна (у своїх дослідженнях науковці, в окремих випадках, об'єднують ці системи в єдину систему – техніко-технологічну) системи мають безпосередній вплив на процеси виробництва продукції, надання послуг, виконання робіт, реалізації товарів, що в сукупності являє собою виробничу базу підприємства. Враховуючи об'єднуючий характер впливу цих систем на діяльність підприємства та решту його систем, доцільно виокремити такий вид загроз, як виробничі. Так, порушення технології виробництва; використання у виробничих процесах неякісних предметів виробництва та пошкодженого, несправного, застарілого обладнання можуть призвести до суттєвих, а іноді невірних фінансових втрат. Недопущення негативних наслідків можливе за умови забезпечення всіх стадій виробництва кваліфікованим персоналом, використання у виробництві перевірених та якісних засобів виробництва й обладнання та застосування інших запобіжних заходів.

Становлення та доведення до міжнародних стандартів законодавчої та нормативно-правової системи України має вплив і на фінансову безпеку підприємств, адже зміни стандартів і вимог виробництва, умов сертифікації продукції та ліцензування окремих видів діяльності, зміни в оподаткуванні, введення або

запровадження нових видів штрафів призводить до збільшення фінансових втрат підприємств і знижує рівень фінансової безпеки підприємства.

До значних фінансових втрат можуть призвести загрози з боку інформаційної системи. На нашу думку, окремої уваги потребують два види загроз за типами систем походження – це логістичні та енергетичні, що виникають з боку логістичної системи (системи постачання) та систем енергозабезпечення виробничих процесів. Логістична система може нести як прямі, так і опосередковані загрози у вигляді завдання збитків підприємству або нівелювання безпосередньої чи майбутньої вигоди підприємства. Як загрозу збитків підприємству, так і загрозу нівелювання вигоди з боку логістичної системи можуть нести вибір неправильного способу транспортування предметів виробництва та виробничого обладнання, власної продукції; неякісне надання послуг транспортними організаціями, що призведе до незапланованих витрат через нарахування штрафів та пені. Загрози з боку системи енергозабезпечення виробничих процесів несуть небезпеку фінансовій системі підприємства.

Метою діяльності будь-якого підприємства як суб'єкта господарювання є отримання прибутку. Загрози фінансовій безпеці підприємств чинять негативний вплив на фінансовий стан і призводять до фінансових втрат. За ступенем втрат можемо виокремити загрози, що призводять до збитків, спонукаючи підприємства до здійснення зайвих витрат/перевитрат, і загрози, що нівелюють вигоду, перешкоджаючи підприємству отримати запланований/прогнозований прибуток, що, своєю чергою, позбавляє підприємства можливості подальшого розвитку, диверсифікації виробництва, розширення номенклатури продукції, товарів, послуг, робіт.

При плануванні й аналізі діяльності підприємства одним із основних завдань є визначення загроз фінансовій безпеці підприємства. За такою категорією можна визначити загрози, придатні до прогнозування (загрози, що можуть бути визначені, прораховані та спрогнозовані в процесі господарської діяльності, на ліквідацію наслідків яких можна заздалегідь розробити відповідні заходи), та загрози, не придатні до прогнозування (загрози, що можуть виникнути раптово, наслідки яких не можуть бути прораховані).

За сталістю впливу загрози можна розподілити на два види: загрози постійно діючі та загрози тимчасової дії.

Формулюючи визначення поняття «загрози», науковці визначають їх як події, що впливають на безпеку підприємства. Будь-яка подія тягне за собою низку наслідків. Зважаючи на таку особливість визначення поняття загроз, доцільно класифікувати види загроз за такими наслідками впливу: важкі, значні, незначні. Серед важких наслідків можна ви-

значити банкрутство та ліквідацію підприємства; збитки підприємства, що неможливо покрити в коротко- та середньостроковій перспективі; продаж важколіквідних матеріальних цінностей; звернення до фінансово-кредитних установ з метою довгострокового кредитування для покриття збитків і перекриття касових розривів. Ліквідація таких наслідків можлива лише в довгостроковій перспективі. До значних наслідків, на нашу думку, можна віднести наслідки, ліквідація яких неможлива в короткостроковій перспективі, однак можливе зменшення впливу в середньостроковій перспективі та повна ліквідація в довгостроковій перспективі шляхом ліквідації запасів виготовленої продукції за собівартістю або зниженою ціною для отримання термінових фінансових надходжень, короткострокового та середньострокового кредитування у фінансово-кредитних установах. Щодо загроз з незначними наслідками, то до таких можна віднести будь-які загрози, ліквідація наслідків яких можлива в короткостроковій перспективі.

Найбільш повну класифікацію загроз за суб'єктами загроз, на нашу думку, навели Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук у монографії «Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення» [14, с. 34]. Автори доповнили класифікацію загроз загрозами з боку кримінальних структур, конкурентів, контрагентів, власних працівників, держави та форс-мажорні загрози.

Загрози як події можна розподілити за фактом впливу на підприємство. Загрози з реальним впливом мають змогу безпосередньо впливати на фінансову безпеку підприємства та викликати важкі наслідки. Загрози опосередкованого впливу полягають у виникненні наслідків у суміжних з фінансовою системами, які можуть мати значні або незначні наслідки для фінансової безпеки підприємства та ліквідовані в коротко- та середньостроковій перспективі. Загрози ж номінального впливу не викликають жодних наслідків для фінансової безпеки підприємства, однак наявні в суміжних з фінансовою системами підприємства.

Дедалі частіше світові засоби масової інформації сповіщають про виникнення природних або техногенних катастроф, що мають безпосередній вплив на безпеку держав, підприємств, людей, у тому числі й на фінансову безпеку підприємств. Умовно поділивши катастрофи на типи, можемо визначити основні види та характер загроз, що виникають. Так, можна визначити загрози природні (виникають через катастрофи природного характеру – землетруси, повені, зсуви, виверження вулканів, цунамі, лісові пожежі, підтоплення територій та інші), техногенні (виникають через катастрофи техногенного характеру – викиди шкідливих речовин, вибухи, пожежі, руйнування гідропоруд, аварії систем енергозабезпечення та

багато інших) та загрози, що не залежать від катастроф (до них відносимо інші види загроз).

Підприємство, як і будь-яка структурована система, має зовнішнє та внутрішнє середовище. Здійснюючи аналіз видів загроз фінансовій безпеці підприємства, виникає розуміння, що всі категорії мають залежність від місця виникнення (середовища). З огляду на це, загрози фінансовій безпеці також можна класифікувати на зовнішні (катастрофи, контрагенти, конкуренти тощо) та внутрішні (дотичні системи підприємства, персонал тощо).

Забезпечення стабільної господарської діяльності підприємства полягає у вчасному виявленні можливих загроз його фінансовій безпеці, визначенні можливих наслідків, шляхів подолання наслідків, недопущення виникнення таких загроз та їх наслідків. Різноманітність видів загроз та їх взаємозв'язок і взаємозалежність ускладнює пошуки шляхів вирішення основних питань фінансової безпеки.

Велика варіативність підходів до класифікації видів загроз фінансовій безпеці підприємства дає змогу чітко розуміти напрямки, що потребують особливої уваги в процесі провадження господарської діяльності підприємства та забезпечення його безпеки.

За результатами дослідження існуючих підходів до визначення суті загроз фінансовій безпеці підприємства та їх класифікації можна зробити висновок, що *загроза* – це такий перебіг подій, зовнішнього або внутрішнього характеру, що впливає на фінансовий стан підприємства та несе за собою наслідки різного ступеня важкості, вирішення яких потребуватиме фінансових, часових, трудових затрат.

Дослідження суті фінансової безпеки підприємства та загроз фінансовій безпеці показало його складність і різноманітність. Про це свідчить розгалужений спектр визначень цих понять, кожне з яких має свої особливості. Також слід зауважити про відсутність єдиної класифікації загроз фінансовій безпеці. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Крючко Л. С. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємства. *Інвестиції : практика та досвід*. 2013. № 15. С. 49–52. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2013/12.pdf
2. Кракос Ю. Б., Разгон Р. О. Управління фінансовою безпекою підприємств. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2008. № 1 (1). С. 86–97.
3. Ляшенко О. М. Специфічні властивості фінансової безпеки підприємства. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2012. № 4. С. 27–32.
4. Мулик Я. І. Сутність поняття «фінансова безпека підприємства»: систематизація наукових поглядів. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2013. № 3. С. 195–206. URL: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2114.pdf>

5. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 8. С. 172–181.
6. П'ятницька Г. Т., Федулова І. В. Фінансова безпека країни та підприємства: визначення, взаємозв'язок і ризики забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. № 7.
DOI: 10.32702/2307-2105-2020.7.14
7. Мишина С. В., Мишин А. Ю. Система експрес-мониторинга фінансової безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 162–172. URL: <https://docplayer.ru/66190297-Sistema-ekspress-monitoringa-finansovoy-bezopasnosti-predpriyatiya.html>
8. Орлов П. І., Духов В. Є. Основи економічної безпеки фірми : навч. посіб. Харків : Прометей-Прес, 2004. 284 с.
9. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : монографія. Київ : НАУ, 2010. 232 с.
10. Кириченко О. А., Кім Ю. Г. Вплив інфляційних процесів на фінансову безпеку підприємства. *Економіка та держава*. 2009. № 1. С. 13–16. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2009/6.pdf
11. Колісниченко П. Т. Загрози, ризики та небезпеки в системі економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип. 24. Ч. 1. С. 56–59. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/1/13.pdf
12. Орлова В. В. Ідентифікація загроз фінансовій безпеці підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України. Серія «Економіка, планування і управління галузі»*. 2011. Вип. 21.13. С. 267–273. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_13/267_Orl.pdf
13. Підхромний О. М., Микитюк Н. О., Вознюк І. П. Типологія загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємницької діяльності. *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. 2007. № 605 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. С. 119–123.
14. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія. Львів : ЛКА, 2012. 386 с.

REFERENCES

- Kartuzov, Ye. P. "Vyznachennia finansovoi bezpeky pidpriyemstva: poniattia, zmist, znachennia i funktsionalni aspekty" [Determining the Financial Security of an Enterprise: Notion, Contents, Value and Functional Aspects]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 8 (2012): 172-181.
- Kolisnichenko, P. T. "Zahrozy, ryzyky ta nebezpeky v systemi ekonomichnoi bezpeky pidpriyemstva" [Threats, Risks, Dangers in the System of Enterprise Economic Security]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, is. 24, part 1 (2017): 56-59. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_24/1/13.pdf

- Krakos, Yu. B., and Razhon, R. O. "Upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv" [Management of Enterprises' Financial Security]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy mashynobudivnoi haluzi: problemy teorii ta praktyky*, no. 1(1) (2008): 86-97.
- Kriuchko, L. S. "Teoretychni zasady finansovoi bezpeky pidpriemstva" [The Theoretical Basis of the Financial Security of Enterprise]. *Investysii : praktyka ta dosvid*, no. 15 (2013): 49-52. http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2013/12.pdf
- Kyrychenko, O. A., and Kim, Yu. H. "Vplyv inflatsiinykh protsesiv na finansovu bezpeku pidpriemstva" [The Impact of Inflation on the Financial Security of the Enterprise]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 1 (2009): 13-16. http://www.economy.in.ua/pdf/1_2009/6.pdf
- Liashenko, O. M. "Spetsyfichni vlastyvoli finansovoi bezpeky pidpriemstva" [The Specific Properties of Financial Security of Enterprise]. *Upravlinnia proektamy ta rozvytok vyrobnytstva*, no. 4 (2012): 27-32.
- Mishina, S. V., and Mishin, A. Yu. "Sistema ekspress-monitoringa finansovoy bezopasnosti predpriyatiya" [The System of Express Monitoring of Financial Security of the Enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 1 (2015): 162-171. <https://docplayer.ru/66190297-Sistema-ekspress-monitoringa-finansovoy-bezopasnosti-predpriyatiya.html>
- Mulyk, Ya. I. "Sutnist poniattia «finansova bezpeka pidpriemstva»: systematyzatsiia naukovykh pohliadiv" [The Essence of the Concept of "Financial Safety of the Enterprise": The Systematization of Scientific Views]. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 3 (2013): 195-206. <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/2114.pdf>
- Orlov, P. I., and Dukhov, V. Ye. *Osnovy ekonomichnoi bezpeky firmy* [Fundamentals of Economic Security of the Firm]. Kharkiv: Prometei-Pres, 2004.
- Orlova, V. V. "Identyfikatsiia zahroz finansovii bezpetsi pidpriemstva" [Identification of Threats to Financial Security of an Enterprise]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Seriya «Ekonomika, planuvannia i upravlinnia haluzi»*, is. 21.13 (2011): 267-273. https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_13/267_Orl.pdf
- Piatnytska, H. T., and Fedulova, I. V. "Finansova bezpeka krainy ta pidpriemstva: vyznachennia, vzaiemoviazok i ryzyky zabezpechennia" [Financial Safety of a Country and an Enterprise: Definitions, Interrelation and Risks of Providing]. *Efektivna ekonomika*, no. 7 (2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.7.14
- Pidkhomnyi, O. M., Mykytiuk, N. O., and Vozniuk, I. P. "Typolohiia zahroz finansovii bezpetsi subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti" [Typology of Threats to the Financial Security of Business Entities]. *Visnyk NU «Lvivska politekhnik»*, no. 605 : Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku (2007): 119-123.
- Vasyltsiv, T. H. et al. *Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia* [Financial and Economic Security of Ukrainian Enterprises: Strategy and Support Mechanisms]. Lviv: LKA, 2012.
- Yermoshenko, M. M., and Horiacheva, K. S. *Finansova skladova ekonomichnoi bezpeky: derzhava i pidpriemstvo* [The Financial Component of Economic Security: The State and the Enterprise]. Kyiv: NAU, 2010.